

การพัฒนาความสามารถด้านศิลปะตามแนวคิดพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2

The Development of Art Ability by Using Multiple Intelligence in Spatial Intelligence
Theory in The Second Year Kindergarten Students.

ปริยกร จันทรักษ์¹⁾ และ ปริญญ์ ทนชัยบุตร²⁾

Priyakorn Jantarak¹⁾ and Prin Tanuchaibutra²⁾

¹⁾ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามแนวคิดพหุปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนพัฒนาเด็ก (ประชาสโมสร) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 29 คน รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ คือ การวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research Design) แบบกลุ่มเดียววัดผลหลังเรียน (One-Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ จำนวน 12 แผน และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านศิลปะโดยใช้แนวคิดพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านศิลปะเฉลี่ยร้อยละ 95.3 โดยนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และพบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มีความกระตือรือร้นและเกิดความสนุกสนานในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหา วิเคราะห์แยกแยะและสร้างสรรค์ได้

คำสำคัญ : พหุปัญญามิติสัมพันธ์ , ความสามารถด้านศิลปะ

Abstract

This study was to the development of art ability using multiple in intelligence in spatial intelligence theory in the second year kindergarten framework of students to have average scores not less than 70 % and to have number of students passing the criteria not less than 80% of all students. The target group of this study was 29 kindergarten level 2 students of Patanadek School (Prachasamosorn) Office of the Private Education Commission, Khon Kaen in the second semester, academic year 2012. Pre-experimental research design with One-Shot Case Study was used in the study. There are 2 types of instruments 1) 12 art activities program via theory of Multiple Intelligence – Spatial Intelligence we implemented. And 2) efficiency evaluation of learning management tool is a student art skill test.

The quantitative results were found the average score of students getting the development of multiple intelligence in spatial relation was 95.3% were students passing the criteria considered and they enjoy learning new things and knowing how to solve problems to reach the goal. Also they are able to disting wish the shapes or the differences of things and to create interesting and new things in their daily lives by them selves.

Keywords : Multiple Intelligence , Art Ability

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นความเจริญในด้านใดก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องดำเนินก่อนเป็นอันดับแรก คือการพัฒนาคุณภาพของประชากร เพราะประชากร ถือว่าเป็นทรัพยากรของประเทศ การส่งเสริมและพัฒนาให้ประชากรมีความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถแก้ไขและตัดสินใจปัญหา รู้จักเปลี่ยนแปลงพัฒนาศักยภาพงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้า ดังนั้นในการพัฒนาประชากรนั้นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเด็กจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ที่ดีที่เหมาะสมกับวัยก็ยิ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพได้เต็มศักยภาพ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 -4 ปี ว่าควรเป็นการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับการอบรมเลี้ยงดู โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน เพื่อ

ให้เด็กได้พัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะ ทำให้เด็กได้เพลิดเพลินกับการสังเกต การสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นเด็กในระดับชั้นปฐมวัยจึงจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ เราจะเน้นให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เมื่อเขาสนุกและเพลิดเพลิน แล้วจะทำให้เขาสามารถคิดอะไรได้แปลกใหม่อย่างมีอิสระและเสรีภาพ [1]

การจัดการเรียนการสอนตามแนวพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดใหม่ที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่สอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมองกับการเรียนรู้ที่บ่งบอกถึงความอัจฉริยะของแต่ละบุคคลที่ย่อมมีความแตกต่างกันไปความหลากหลายทางสติปัญญา หรือมิติการทำงานของสมองในด้านต่าง ๆ Howard Gardner [6] ซึ่งเป็นผู้บัญญัติทฤษฎีพหุปัญญาได้จำแนกความสามารถหรือสติปัญญา (Intelligence)

ของมนุษย์ 8 ด้าน ได้แก่ สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) สติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical / Mathematics Intelligence) สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) สติปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Body/ Kinesthetic Intelligence) สติปัญญาด้านดนตรีและจังหวะ (Musical / Rhythmic Intelligence) สติปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) และสติปัญญาด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) ซึ่ง Gardner กล่าวว่า แม้ว่าแต่ละคนจะมีสติปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากันแต่ก็สามารถพัฒนาได้ ทฤษฎีพหุปัญญาเปิดประตูกว้างให้แก่ทฤษฎีการสอนที่หลากหลายที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยปฐมวัยจะเรียนรู้โดยการใช้รูปภาพ สี สัน ฯลฯ ดังนั้นการเรียนรู้โดยใช้มิติสัมพันธ์จะเป็นการเชื่อมโยงให้เด็กได้เรียนรู้และเป็นการฝึกทักษะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ผู้ที่มีทักษะมิติสัมพันธ์ดีจะมีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยง เรียนรู้เร็ว รู้จักคิดวางแผนและมีจินตนาการกว้างไกล สามารถจัดกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ ในสมองได้ดี [5] การจัดการเรียนการสอนตามแนวพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวคิดใหม่ที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่สอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมองกับการเรียนรู้ที่บ่งบอกถึงความอัจฉริยะของแต่ละบุคคลที่ย่อมมีความแตกต่างกันไป ความหลากหลายทางสติปัญญาหรือมิติการทำงานของสมองในด้านต่าง ๆ ดังนั้นความสามารถด้านมิติสัมพันธ์จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก ซึ่งในการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กนั้นเด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมโดยใช้ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในการจำแนกวัตถุ การเข้าใจลักษณะวัตถุ ขนาด มิติ การเคลื่อนที่ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับวัตถุ

วัตถุกับคนหรือตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในช่วงปฐมวัย และวัยต่อไปตลอดจนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในงานศิลปะ ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์จึงเป็นรากสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้และมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ต่อไป การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดให้เหมาะสมกับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งกิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมตามความสนใจ โดยเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กมีโอกาสสังเกต สำรวจ ฝึกฝนเกิดกระบวนการคิด ประดิษฐ์ผลงาน และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมศิลปะ ประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี จากการที่ได้ศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเกี่ยวกับพหุปัญญาโดยเฉพาะด้านมิติสัมพันธ์พบว่า ผลการเรียนรู้ของเด็กมีเกณฑ์ที่อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมตามทฤษฎีพหุปัญญา โดยเน้นด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียน ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตลอดจนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะออกมาได้อย่างสร้างสรรค์ตามจินตนาการของตนเองและยังทำให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการที่เหมาะสมกับวัย เพราะการจัดกิจกรรมศิลปะนั้นมีความเชื่อมโยงกับพหุปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์อันเนื่องมาจากปัญญาด้านมิติสัมพันธ์นั้นเป็นความสามารถในการมองเห็นทิศทาง พื้นที่ ความรู้สึกต่อเส้น แสง สี รูปร่างลักษณะ ดังนั้นเมื่อเด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นรูปภาพต่าง ๆ ได้ตามวัยก็จะทำให้เกิดทักษะกระบวนการและน่าจะแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถด้านศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการรับรู้จากการมองเห็นภาพ ความสามารถในการจำแนก เกี่ยวกับรูปทรง รูปร่าง ขนาด ระยะ ตำแหน่ง ทิศทาง พื้นผิว พื้นที่ ปริมาตร การแยกวัตถุออกจากกัน การประกอบวัตถุเข้าด้วยกัน ความสัมพันธ์ของวัตถุ ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ตลอดจนการคงที่และการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของวัตถุ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กแสดงออกทางความคิดและจินตนาการอย่างอิสระจากประสบการณ์ของตนเองผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวาดภาพระบายสี การเล่นสี การพิมพ์ภาพ การพับ ฉีก ปะ ตัด การปั้นและการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ โดยมีผู้ชี้แนะและจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เพื่อเป็นการกระตุ้นการแสดงออกของเด็ก

โดยมีขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นใช้ชื่อย่อว่า ACACA [3] ได้แก่

1. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีชีวิตชีวา (Active Learning) การเรียนรู้ตามรูปแบบทฤษฎีปัญญาเพื่อการเรียนรู้คือการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มย่อย (Cooperative Learning) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิด จากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเล่นการทำงานและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น หรือจากการทำงานกลุ่ม

3. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ (Analysis) การเรียนรู้ที่ดี คือ การที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเอง ขณะที่เรียนว่า ทำอะไร ที่ไหน และเกิดความรู้สึกอย่างไร

4. ผู้เรียนสามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructivism) การให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจะทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้โดยการท่องจำจากตำรา หรือทำแบบฝึกหัดแต่เพียงอย่างเดียว

5. ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมาย (Application) การเรียนรู้ที่แท้จริงคือการที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาหรือกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

ความสามารถด้านศิลปะ หมายถึง ผลจากการเรียนรู้ศิลปะจากการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด ทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 วัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านศิลปะจากและการประเมินชิ้นงานของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Research Design) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ หนึ่งกลุ่มวัดผลหลังการทดลอง (One Shot Case Study)

X $\longrightarrow$ O
เมื่อ X แทน การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์
O แทน การวัดความสามารถด้านศิลปะ

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนพัฒนาเด็ก (ประชาสโมสร) อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 29 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะโดยใช้แนวคิด พหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ประกอบด้วย ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะโดยใช้แนวคิดพหุปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์

3.2 เครื่องมือสะท้อนความสามารถด้าน ศิลปะ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านศิลปะ โดยใช้แนวคิดพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้แบ่งข้อมูล ออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูล เชิงคุณภาพ ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านศิลปะหลังการจัดกิจกรรมของ นักเรียนโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้ว นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ได้จากแบบ สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและแบบบันทึกผลหลัง การจัดการเรียนรู้ นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) และตีความจากชิ้น งานศิลปะของนักเรียนเพื่อประเมินสภาพการณ์ที่ เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร เหมาะสมเพียงใด พบปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไรบ้างควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นความเรียงเชิงพรรณนา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สามารถ สรุปผลของการพัฒนาความสามารถด้านศิลปะของ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาพหุปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียน มีความสามารถทางศิลปะ เมื่อได้รับการเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดพหุปัญญา ที่สูงขึ้น สามารถบอกเล่าอธิบายถึงรูปร่าง ขนาด ความเหมือนความแตกต่างของสิ่งของที่ตัวเองได้ พบเห็นในชีวิตประจำวัน มีความคิดและจินตนาการ ในการประดิษฐ์ผลงานจากวัสดุต่าง ๆ ได้เหมาะสม กับวัย ซึ่งอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของ นักเรียนทั้งหมด โดยคะแนนของนักเรียนที่ได้รับการ พัฒนาพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์เฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 91.15 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100 คิดเป็นจำนวน โดยประเมินผล จากการวัดความสามารถด้านศิลปะของนักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต พฤติกรรมเป็นรายบุคคลและการบันทึกผลการจัด กิจกรรมพบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละ กิจกรรม ทำให้นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติ กิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ รู้จักคิดแก้ปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จตาม เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ สามารถแยกแยะหรือบอก สิ่งของที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้ว่ามีรูปร่างเป็น แบบไหน มีความหนา ความบาง ความลึก ขนาด ที่แตกต่างกันและสามารถสร้างสรรค์ให้แปลกใหม่ ได้ตามความคิดของตัวเอง

3. ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมที่ 1 – 12 มีความสอดคล้องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ที่ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เรื่องของรูปทรงเพื่อเกิดการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานในกิจกรรมอื่น ๆ จนครบทั้ง 12 และจากการทำแบบทดสอบที่เป็นการปฏิบัติพบว่า ในการจัดกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรม นักเรียนในชั้นเรียนจำนวน 29 คน มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาได้ สวยงาม ประณีต มีความแปลกใหม่ในชิ้นงานของตัวเอง และนำไปใช้ในการเรียนรู้ในกิจกรรมอื่น ๆ สามารถแยกแยะ รูปร่างรูปทรงของสิ่งของที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้ เข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานของตัวเองให้มีความหลากหลายและยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมศิลปะที่ครูได้เตรียมไว้ และเมื่อพิจารณาจากขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอนตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ [3] ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา (Active Learning) การเรียนรู้ตามรูปแบบทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์คือการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สังเกตได้จากการโต้ตอบ การสนทนาในเรื่องที่ครูสอนสามารถลงมือปฏิบัติตามคำสั่งหรือหัวข้อที่กำหนดไว้ในการเรียนรู้ได้ดี

ขั้นตอนที่ 2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่มย่อย (Cooperative Learning) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเล่นการทำงานและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น หรือจากการทำงานกลุ่ม พบว่า นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีการวางแผนในการทำงานสังเกตได้จากการออกไปสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กลุ่มตัวเองได้รับมอบหมายและช่วยกันนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มของตัวเองผ่านการวาดรูปให้เป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยครูผู้สอนใช้เทคนิคให้นักเรียนวาดรูปที่ตัวเองได้ความรู้มาให้เป็นนิทานที่มีตัวการ์ตูนหลายตัวอยู่ในนิทานเรื่องเดียวกัน ซึ่ง

นักเรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาได้ดี
ขั้นตอนที่ 3 ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ (Analysis) การเรียนรู้ที่ดี คือการที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเองขณะที่เรียนว่า ทำอะไร ที่ไหน และเกิดความรู้สึกอย่างไร พบว่า นักเรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองได้ดีจากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน สามารถอธิบายสิ่งที่ตัวเองเรียนรู้และมีครูช่วยเสริมบ้างในบางเนื้อหาสามารถเรียงลำดับก่อนหลังได้และมีความมั่นใจในตัวเอง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้เรียนสามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructivism) การให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจะทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้โดยการท่องจำจากตำรา หรือทำแบบฝึกหัดแต่เพียงอย่างเดียว พบว่า นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานตามวิธีและขั้นตอนที่ได้เรียนรู้มาทั้งจากที่ตัวเองได้เรียนรู้โดยตรงและจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ และสามารถทำงานจากที่ครูได้มอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมาย (Application) การเรียนรู้ที่แท้จริง คือ การที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาหรือกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง พบว่า นักเรียนสามารถบอกเล่าเกี่ยวกับสิ่งของที่ได้เรียนรู้มาในแต่ละกิจกรรม บอกชื่อผลงานของตัวเองได้จากการสอบถามหรือการนำเสนอผลงาน นำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในห้องเรียนนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตัวเองและมีความภาคภูมิใจในผลงานของตัวเองได้

จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางศิลปะเมื่อได้รับการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาด้านมิติสัมพันธ์สามารถบอกเล่าอธิบายถึงรูปร่าง ขนาด ความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งของที่ตัวเองได้พบเห็นในชีวิต

ประจำวัน มีความคิดและจินตนาการในการประดิษฐ์ผลงานจากวัสดุต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของคันธธร วงศ์ศักดิ์ [2] ศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ โดยใช้พืชผักผลไม้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ โดยใช้พืชผักผลไม้สูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ โดยใช้พืชผักผลไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ วรณิษา บัวสุข [4] ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีความสามารถทางพหุปัญญาแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง หลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเด็กปฐมวัย มีความสามารถทางพหุปัญญาแต่ละด้านอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

1) ควรมีการปฐมนิเทศนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ ถึงบทบาท หน้าที่และความสำคัญ

2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ ควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจท้าทายความคิด กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น และมีความสุขที่จะร่วมกิจกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านศิลปะของนักเรียน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิด ส่งเสริมให้กล้าและมั่นใจที่จะเสนอสิ่งที่แปลกใหม่

4) เวลาในการจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ตามความคิดและจินตนาการของตัวเอง

5) เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาความคิดสามารถด้านศิลปะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และไม่ควรปิดกั้นความคิดของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และถ่ายทอดผลงานที่มีความแปลกใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำการจัดกิจกรรมศิลปะโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพหุปัญญาไปใช้พัฒนาความสามารถด้านศิลปะและนำไปใช้สอนอย่างต่อเนื่องหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาอื่นตามความเหมาะสม

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านศิลปะ ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาโดยเฉพาะด้านมิติสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด

3) ควรมีการศึกษากการเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถด้านศิลปะ จากรูปแบบและวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำมาเปรียบเทียบและนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

4) ควรมีการศึกษากการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดพหุปัญญากับนักเรียนหลาย ๆ กลุ่ม เช่น กลุ่มเด็กเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน ระดับพัฒนาการ เพื่อสนองความต้องการในการเรียนรู้ของแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับวัย

ภาพผลงานนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางดพรว. 2546.
- [2] คันธรธ วงศ์ศักดิ์. **ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ โดยใช้พืชผักผลไม้**. ปรินญานิพนธ์.การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553.
- [3] เยาวพา เดชะคุปต์. **การพัฒนาปัญญาหลายด้านเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. ฉบับที่ 1. 2542 (มกราคม). 2542.**
- [4] วรรณิษา บัวสูง. **ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553.
- [5] อุดม เพชรสังหาร. **มิติสัมพันธ์กับการพัฒนาสมอง. ฉบับที่ 85. กรุงเทพฯ: นิตยสารคิด แอน สคูล. (กรกฎาคม). 2550.**
- [6] Gardner H. **Intelligence in seven steps**. (Online). Available URL: http://www.newhorizons.org/future/Creating_the_Future/crfut_gardner.html. 2005, August 15. 2005.